

Datum 2025-06-12

Informationsklass Öppen

Diariernr (åberopas) A228.345/2025

Saknr 000

Polismyndigheten

Justitiedepartementet  
ju.remissvar@regeringskansliet.se  
ju.L7@regeringskansliet.se

Er referens Ju2025/00812

## Betänkandet Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd (SOU 2025:33)

### Sammanfattning

Polismyndigheten är i stort positiv till förslagen. Ett skärpt och tydligare vandelskrav i utlänningsärenden kan få brottsförebyggande effekt.

Det är viktigt att det är tydligt vilka aspekter som är att anse som relevanta vid en vandelsprövning i utlänningsärenden, speciellt om det finns en risk att begreppen får delvis olika innebörd i utlännings- och medborgarskapslagstiftningen (jfr begreppen vandel/hederligt levnadssätt). De aspekter som utredningen lyfter fram och som särskilt ska beaktas vid prövningen av en utlännings vandel är vagt hållna. Det kan utan någon närmare vägledning bli svårt att avgöra vad som i dagens samhälle är att bedöma som bristande vandel i utlänningsärenden. Myndigheten önskar en samordning av terminologin för vandelskrav och förtydligande kring avvisning på grund av oärlig försörjning, utökad möjlighet för Migrationsverket att avvisa på grund av bristande vandel och beslutande myndighet i avvisningsfrågan samt omfattning av uppgiftsskyldighet.

Myndigheten lämnar följande synpunkter.

### Polismyndighetens synpunkter

#### Behov av samordning av terminologin för vandelskrav

Det förslag som läggs fram i detta betänkande kring vandelskrav bör samordnas med förslaget om skärpt vandelskrav i betänkandet *Skärpta krav för svenskt medborgarskap* (SOU 2025:1). Båda utredningarna talar om ett krav på ett skötsamt och hederligt levnadssätt i och utanför Sverige men valt olika begrepp. Det är viktigt att en sådan samordning görs så att det inte

uppstår begreppsproblematik eller andra oförutsedda konsekvenser som slutsatserna i de olika utredningarna kan innebära.

### **Förtydligande kring avvisning på grund av oärlig försörjning**

Utredningen har haft i uppdrag att analysera och föreslå hur möjligheterna kan utökas att på grund av vandel avvisa vissa utlänningar. Polismyndigheten har därför uppmärksammat utredningen om att nuvarande grund för avvisning på grund av oärlig försörjning upplevs svår att tillämpa. Orsaken är att de exempel som anges i förarbetena upplevs som ålderdomliga och därmed svåra att applicera på fall i dagens samhälle. Det bör därför förtydligas vad som ska gälla vid avvisning på grund av oärlig försörjning i dagens samhälle. En fråga är t.ex. om rekvisitet "oärlig försörjning" bör tillämpas endast på försörjningssätt som är rättsligen förbjudna eller även på andra försörjningssätt. Om det är avsikten att även andra försörjningssätt ska kunna utgöra grund för avvisning bör det anges vad som i så fall ska gälla (jfr JO 6340-2010, JO 4468-2011 och dom från Förvaltningsrätten i Göteborg, migrationsdomstolen, den 8 april 2011, mål nr UM 832-11). Det är även viktigt att det förtydligas vilka försörjningssätt, som tangerar brottslighet, som föreslås utgöra en sådan brist i en utlännings vandel som kan påverka dennes möjligheter att beviljas eller behålla ett uppehållstillstånd eller rätt att vistas i Sverige.

### **Förtydligande kring utökad möjlighet för Migrationsverket att avvisa på grund av bristande vandel**

Det föreslås att vissa utlänningar får avvisas av Migrationsverket om det kan antas att utlännningen *efter* inresan till Sverige skulle brista i sin vandel. Detta kan uppfattas på så sätt att bestämmelsen inte tar sikte på när frågan om avvisning på grund av bristande vandel uppstår i samband med gränskontroll, dvs. innan inresan till landet. Det bör därför förtydligas om den utökade möjligheten för Migrationsverket att avvisa på grund av bristande vandel omfattar även sådana fall.

Det är normalt sett Polismyndigheten som beslutar i ett avvisningsärende, även om det är möjligt för Migrationsverket att besluta om avvisning. Polismyndigheten gör redan idag vandelsprövningar i avvisningsärenden och har t.ex. vid en inre utlänningskontroll, särskilt när myndigheten beslutar om förvar, goda möjligheter att göra utökade vandelsprövningar. Utredningen föreslår att endast Migrationsverket ska kunna besluta om avvisning på grund av bristande vandel i ett avvisningsärende, oavsett när frågan uppstår. Polismyndigheten önskar en närmare analys av förslagets effekter i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

**Förtydligande kring beslutande myndighet i avvisningsfrågan**

Polismyndigheten har uppmärksammat utredningen om vissa otydligheter kring gränsdragningen mellan avvisning och utvisning samt vem som är beslutande myndighet i avvisningsfrågan. Ett fall som särskilt lyfts fram är t.ex. när en utlänning har en öppen ansökan om uppehållstillstånd. Någon närmare analys kring t.ex. tolererad vistelse och beslutande myndighet i avvisningsfrågan saknas dock i utredningen. De redaktionella ändringarna förtydligar inte heller vad som gäller i uppmärksammade fall. För att bidra till en enhetlig tillämpning bör gränsdragningen mellan avvisning och utvisning närmare analyseras och om möjligt förtydligas i sak. Utan ett förtydligande kan uppmärksammade otydligheter fortsätta skapa problem i den praktiska tillämpningen.

**Förtydligande kring omfattning av uppgiftsskyldighet**

Det föreslås att uppgiftsskyldigheten ska omfatta uppgifter som behövs för handläggningen av Migrationsverkets ärenden om uppehållstillstånd eller avvisning. En utlänning får dock i vissa fall inte avvisas utan istället utvisas av Migrationsverket, t.ex. i fall då utlänning haft ett uppehållstillstånd som upphört att gälla. Om utlänningen inte ansöker om uppehållstillstånd är det alltså inte fråga om ett ärende om uppehållstillstånd eller avvisning utan utvisning. Det bör därför förtydligas om uppgiftsskyldigheten omfattar även ärenden om *utvisning*.

Yttrandet har beslutats av juristen Ida Salomonsson efter föredragning av juristen Viktoria Gashi Hammargren. Rättschefen Gunilla Hedwall har deltagit vid den slutliga handläggningen.

**POLISMYNDIGHETEN**

Ida Salomonsson

Viktoria Gashi Hammargren

Dokumentet har fastställts digitalt och har inga underskrifter.

**Kopia till**

Justitiedepartementet (PO)  
Arbetsagarorganisationerna  
Rikspolischefens kansli